

**การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น
กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม
DEVELOPMENT OF COCONUT MIDRIB STICKS AS A HANDICRAFT PRODUCT
ACCORDING TO LOCAL CULTURE FUND: A CASE STUDY OF KASET SUAN NOK
COMMUNITY ENTERPRISE GROUP, BANG YI RONG SUB-DISTRICT, BANG KON TI
DISTRICT, SAMUT SONGKRAM PROVINCE**

พรพิมล บาลี^{1*}

Pornpimon Balee^{1*}

^{1*}สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ภาควิชาเทคโนโลยีสื่อสารและอุตสาหกรรม
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, กรุงเทพฯ

^{1*}Industrial Product Design Department of Communication Technology and Industry
Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Krungthep, Bangkok

Received: August 21, 2020, Revised: September 9, 2020, Accepted: September 18, 2020

บทคัดย่อ

ตามแนวความคิดการเพิ่มและสร้างรายได้ของท้องถิ่นตามทรัพยากรที่ตนมีผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จัดเป็นกลุ่มสินค้าที่ช่วยตอบสนองต่อการผลิตด้วยรูปแบบที่คล้ายกันจึงเป็นเหตุของจุดอ่อนตัวของกลุ่มผู้ประกอบการประเภทนี้ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นถึงวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) เพื่อพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 3) เพื่อสอบถามความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิตและกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริม การพัฒนาและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้หลากหลาย โดยเป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ที่มุ่งเน้น การพัฒนาจากการมีส่วนร่วมปฏิบัติของชุมชนเพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน การพัฒนาอย่างแม่นยำและเชิงลึก ซึ่งจากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลเชิงลึก วิเคราะห์ผลอย่างมีกระบวนการและพัฒนาต้นแบบอย่างมีส่วนร่วมถึง 5 รอบเกิดรูปแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามกรอบทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น มีผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิตในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21 และความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าว ทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น

*Corresponding author. Tel.: 061 465 9235

Email address: pornpimon.bl@mail.rmuth.ac.th

Abstract

According to the concept of increasing and creating income for the local area by using the resources in the community as a One product One district (OTOP), it could be considered as a group of products that would support needs of production. However, similarities of the products caused a market maturity among the consumers of these products. Therefore, this research aims to 1) study to find methods to develop coconut midrib sticks as a handicraft product according to local culture fund, 2) develop the handicraft product of coconut midrib sticks according to local culture fund, and 3) investigate the satisfaction of the enterprise group on the production, and the consumers influencing the product style to promote the development and a variety of local products. This was participation research focusing on the development from participation of the community to create the body of knowledge together. The development process was accurate and in-depth. From the in-depth data collection in the area, with systematic analysis and five times of participation of the samples on the process of the development. The satisfaction evaluation of the enterprise group to the production was at a high level with the means of 4.19, meanwhile the standard deviation of 0.21 and the satisfaction of the consumer group was at the highest level with the means of 4.82 with the standard deviation of 0.38.

Keywords: Coconut branch craftsmanship product, Local culture fund

บทนำ

ในยุคเศรษฐกิจการค้าขายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP: One Tambon One Product) หรือแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านแต่ละท้องถิ่นมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นของตนเอง ถูกผลักดันให้เกิดการพัฒนาโดยตลอด พบว่าจำนวนสินค้าโอท็อปในประเทศไทยมีทั้งหมด 127,063 รายการ มีผู้ผลิตจำนวน 31,740 ราย และเป็นสินค้าโอท็อป 5 ดาวทั้งหมด 3,254 รายการ แต่ยังคงพบว่ามีรูปแบบสินค้ามีความคล้ายคลึง หรือเหมือนกัน ถือเป็นการพัฒนาแบบไม่ยั่งยืนเกิดจุดอิ่มตัวของการบริโภค สินค้าล้นตลาด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม เป็นกลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อมที่มีการจัดการในชุมชนโดยใช้วัตถุดิบจากทุนทรัพยากรธรรมชาติ และทุนทางความรู้ ภูมิปัญญา มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าจากก้านมะพร้าวต่างภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวเดิม

ภาพถ่ายโดย: พรพิมล บาลี (2559)

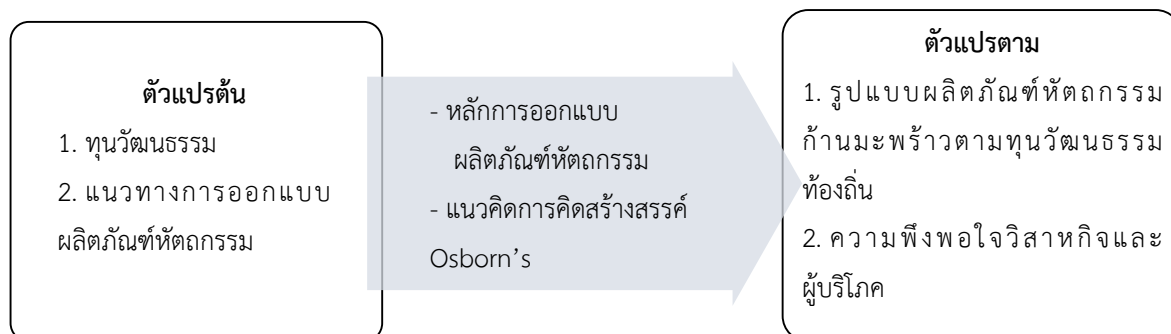
จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ผลผลิตสินค้ายังไม่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มตลาดได้ในวงกว้างเนื่องจากรูปแบบที่คล้ายคลึงกันและไม่มีความหลากหลายของประเภทสินค้าจึงส่งผลทำให้มีรูปแบบและประเภทของสินค้าจำหน่ายน้อย เกิดการลด หรือตัดราคาผลผลิตสินค้าให้มีราคาถูกกว่าคู่แข่งขึ้นเพื่อเพิ่มยอดขายให้สูงขึ้น จึงทำให้คุณภาพและราคาจัดจำหน่ายผลผลิตสินค้าลดลงตาม

ดังนั้น จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นการสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดที่สอดคล้องกับหลักการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยปัจจุบันที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม “ทำน้อย ได้มาก” โดยหนึ่งในแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ ทิวทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยหลักในการสร้างคุณค่าให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ด้วยการนำเหตุการณ์กำหนดเรื่องราวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม พัฒนาสร้างจุดเด่น ความแปลกใหม่ และหลากหลายรูปแบบผลผลิตสินค้าอย่างยั่งยืน

จุดประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนารูปแบบผลผลิตสินค้าเหตุการณ์กำหนดเรื่องราวตามทิวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบผลผลิตสินค้าเหตุการณ์กำหนดเรื่องราวตามทิวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม
3. เพื่อสอบถามความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิตและกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลผลิตสินค้า กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มุ่งเน้นแก้ปัญหาและพัฒนาจากการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานจริงกับชุมชน ตามกระบวนการวิจัยที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ส่งเสริมการสร้างความรู้ใหม่ การพัฒนา การเสริมสร้างศักยภาพ การปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการเปลี่ยนแปลงสังคมชุมชนให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้นตามบริบทต่าง ๆ ที่แตกต่างและหลากหลาย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. แนวคิดการสร้างรูปแบบหัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนทางวัฒนธรรม
2. การสร้างรูปแบบหัตถกรรมก้านมะพร้าวเกิดจากก้านมะพร้าวตามทุนทางวัฒนธรรม จำนวน 1 รูปแบบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจักสานก้านมะพร้าวและผู้บริโภคผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม และบุคคล

ทั่วไปที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจำนวน 35 คน จากการสอบถามออนไลน์

พื้นที่ในการทำวิจัย

กลุ่มจักสานก้านมะพร้าว วิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 เพื่อศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพและลักษณะกรรมวิธีผลิตหัตถกรรมก้านมะพร้าวเดิมจากชุมชน
3. ศึกษาเอกสารและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์ตามทุนทางวัฒนธรรม
4. นำผลมาวิเคราะห์หาแนวทางการสร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าว
5. สรุปแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนทางวัฒนธรรม
6. เมื่อได้ผลประเมินรูปแบบและกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาผลสรุป

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ก่อนพัฒนารูปแบบ

7. พัฒนาผลิตภัณฑ์มะพร้าวพร้อมทั้งทดลอง ทดสอบการขึ้นรูปและการพัฒนา
8. เมื่อได้รูปแบบที่ต้องการ ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 เพื่อนำรูปแบบสอบถามและร่วมกันพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์
9. นำผลการพัฒนาร่วมกับกลุ่มผลิตมาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมมะพร้าวอีกครั้ง
10. พัฒนาเสร็จลงพื้นที่ครั้งที่ 3 เพื่อร่วมพัฒนาและสรุปผลรูปแบบผลิตภัณฑ์กับกลุ่มชุมชนรอบสุดท้าย
11. ประเมินรูปแบบและกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาผลสรุป ความคิดเห็น

และข้อเสนอแนะ ก่อนพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จริง

12. เมื่อได้รูปแบบที่ต้องการ ลงพื้นที่ครั้งที่ 4 นำผลสรุปกลับไปยังกลุ่มผลิตเพื่อพัฒนาทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มสามารถผลิตได้อย่างสมบูรณ์
13. ลงพื้นที่ครั้งที่ 5 เพื่อสอบถามความพึงพอใจรูปแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าว
14. พร้อมทั้งสอบถามความพึงพอใจผู้บริโภคสินค้าแบบออนไลน์ จำนวน 35 ชุด
15. วิเคราะห์และสรุปผลการสอบถาม
16. สรุปเล่มรายงานวิจัย

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

1. แบบประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง
2. แบบสอบถามความพึงพอใจวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอกที่มีต่อการผลิต
3. แบบสอบถามความพึงพอใจผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จำนวน 3 ท่าน ใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประสบการณ์ในการทำงานเฉพาะทาง วิเคราะห์ผลด้วยการหาค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเขียนสรุปผลเชิงบรรยาย

2. แบบสอบถามความพึงพอใจวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอกที่มีต่อการผลิต จำนวน 3 คน ใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และสามารถเป็นผู้ถ่ายทอดการผลิตต่อไปได้ วิเคราะห์ผลด้วยการหาค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเขียนสรุปผลเชิงบรรยาย

3. แบบสอบถามความพึงพอใจผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 35 คน ด้วยวิธีการสอบถามออนไลน์ ใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ระยะเวลา 1 วัน วิเคราะห์ผลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเขียนสรุปผลเชิงบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมิน และ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติพื้นฐานทางการวิจัย โดยนำมาวิเคราะห์แปลผลเป็นตัวเลขทางสถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายความว่า	มีระดับความเหมาะสม/พึงพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายความว่า	มีระดับความเหมาะสม/พึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายความว่า	มีระดับความเหมาะสม/พึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายความว่า	มีระดับความเหมาะสม/พึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายความว่า	มีระดับความเหมาะสม/พึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการเก็บผลการวิจัยสรุป 2 เครื่องมือ ในวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกำมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ได้แก่

1) แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิต จำนวน 3 คน (จากตัวแทนหลักที่เป็นผู้พัฒนาผลิตภัณฑ์และตัวแทนสอนการผลิตให้แก่กลุ่มลูกสมาชิก)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน (100%) อยู่ในช่วงอายุช่วง 46 – 55 ปี จำนวน 2 คน (66.67%) และช่วง 66 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน (33.33%) มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 1 คน (33.33%) รายได้ 10,001-15,000 บาท/เดือน จำนวน 2 คน (66.67%)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิต

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ						$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1	n			
1. การออกแบบลวดลายเป็นที่ต้องการและมีความทันสมัย	0	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
2. ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น	2	1	-	-	-	3	4.67	0.47	มากที่สุด
3. ประโยชน์เหมาะสมต่อหน้าที่ใช้งาน	0	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
4. ความสวยงามและคุณค่าของผลิตภัณฑ์	1	2	-	-	-	3	4.33	0.47	มาก
5. ทักษะฝีมือที่ใช้ในผลิตภัณฑ์	-	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
6. คุณภาพและความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์	-	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
7. อายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์	1	2	-	-	-	3	4.33	0.47	มาก
8. การกำหนดราคาขายเหมาะสมกับขนาดและชนิดของสินค้า	1	2	-	-	-	3	4.33	0.47	มาก
9. ต้นทุนมีความเป็นไปได้ในการผลิต	-	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
10. การสร้างมูลค่าเพิ่ม	-	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
11. วัสดุที่นำมาใช้สามารถหาได้และใช้งานง่าย	-	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
12. ความเหมาะสมในกระบวนการผลิตร่วมกับทักษะเดิม	2	1	-	-	-	3	4.67	0.47	มากที่สุด
13. วัสดุที่ใช้ร่วมมีความเหมาะสมต่อรูปแบบ	-	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
14. ทักษะฝีมือที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์	-	3	-	-	-	3	4.00	0.00	มาก
15. การนำไปต่อยอดทางการผลิตรูปแบบอื่น	1	2	-	-	-	3	4.33	0.47	มาก
รวม							4.19	0.21	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่ามีผลการสอบถามความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิตอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, $SD=0.47$) ความเหมาะสมในกระบวนการผลิตร่วมกับทักษะเดิม อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, $SD=0.47$)

2) แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 35 คน ด้วยวิธีการสอบถามออนไลน์ตามการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ระยะเวลา 1 วัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน (65.71%) เพศชาย จำนวน 12 คน (34.29%) อยู่ในอายุช่วง 16 – 25 ปี จำนวน 2 คน (5.71%) อายุช่วง 26 – 35 ปี จำนวน 12 คน (34.29%) อายุช่วง 36 – 45 ปี จำนวน 14 คน (40.00%) อายุช่วง 46 – 55 ปี จำนวน 7 คน (20.00%) มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 2 คน (5.71%) รายได้ 10,001-15,000 บาท/เดือน จำนวน 3 คน (8.57%) รายได้ 15,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 13 คน (37.14%) รายได้ 20,001 บาท/เดือนขึ้นไป จำนวน 17 คน (48.57%) อาศัยอยู่ จ.เชียงใหม่ จำนวน 14 คน

(40%) จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 14 คน (11.43%) จ.ขอนแก่น จำนวน 3 คน (8.57%) จ.กรุงเทพ จำนวน 11 คน (31.43%) จ.เชียงราย จำนวน 1 คน (2.86%) จ.ฉะเชิงเทรา จำนวน 1 คน (2.86%) และจ.พิจิตร จำนวน 1 คน (2.86%)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ						$\bar{X}$	SD	แปลผล
	5	4	3	2	1	n			
1. คุณภาพและความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์	29	6	-	-	-	35	4.83	0.38	มากที่สุด
2. อายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์	28	7	-	-	-	35	4.80	0.40	มากที่สุด
3. การออกแบบลวดลายเป็นที่ต้องการและมีความทันสมัย	28	7	-	-	-	35	4.80	0.40	มากที่สุด
4. ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น	32	3	-	-	-	35	4.91	0.28	มากที่สุด
5. ประโยชน์เหมาะสมต่อหน้าที่ใช้งาน	28	7	-	-	-	35	4.80	0.38	มากที่สุด
6. ความสวยงามและคุณค่าของผลิตภัณฑ์	28	7	-	-	-	35	4.80	0.40	มากที่สุด
7. ทักษะฝีมือในตัวผลิตภัณฑ์	32	3	-	-	-	35	4.91	0.28	มากที่สุด
8. การกำหนดราคาขายเหมาะสมกับขนาดและชนิดของสินค้า	25	9	1	-	-	35	4.69	0.52	มากที่สุด
9. วัสดุที่ใช้ร่วมมีความเหมาะสมต่อรูปแบบ	28	7	-	-	-	35	4.83	0.38	มากที่สุด
รวม							4.82	0.38	มากที่สุด

เก็บแบบสอบถามความพึงพอใจด้วยวิธีออนไลน์ (ระยะเวลา 1 วัน)

จากตารางที่ 2 พบว่ามีผลการสอบถามความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น และทักษะฝีมือในตัวผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.91$, $SD=0.28$)

อภิปรายผล

ในวิจัยนี้ใช้หลักการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยวิธีการคิดสร้างสรรค์แนวคิดของ Osborn's checklist อ้างถึงใน อรรถ วานิชกร) 2559 (เกิดเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมภาคใต้ของ (ไข่ / ผลไม้) ตามแนวความคิดการเปลี่ยนวิธีใช้ (Other user) คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เกิดการใช้งานแบบใหม่ ใช้ร่วมผสมผสานหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในด้านของหน้าที่ใช้งาน ด้านความสวยงาม ด้านวัสดุและการผลิตเพื่อสร้างความโดดเด่นสวยงาม แปลกใหม่ สามารถนำไปประยุกต์เกิดรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มเติมจากการเรียนรู้ได้และจากการเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่ากลุ่มผู้บริโภคที่ตอบแบบสอบถามอายุช่วง 36-45 ปีมากที่สุด จำนวน 14 คน พบว่าความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น และทักษะฝีมือในตัวผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.91$, $SD=0.28$) ทำให้เห็นถึงความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยครั้งนี้

สรุปผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม พบว่า

ทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถจำแนกตามปัจจัยที่ทำให้เกิดเอกลักษณ์ศิลปะพื้นฐาน ได้แก่ (1) ความจำเป็นการใช้สอย (2) ทรัพยากรท้องถิ่น (3) สภาพภูมิอากาศ (4) ประเพณีและวัฒนธรรม และ (5) คติความเชื่อ (นวลลออ ทิพนานนท์, 2543) ด้วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอกตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยผู้วิจัยสามารถจำแนกออกเป็นองค์ประกอบเชิงสัญลักษณ์ (Sign) ทั้งในทางนามธรรมและรูปธรรมจากตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดซึ่งเป็นแหล่งรวมที่ทำให้เห็นเด่นชัด อันประกอบด้วย (1) รูปกลอง (2) ต้นมะพร้าว และ (3) แม่น้ำลำคลอง หมายถึงความอุดมสมบูรณ์และวิถีชีวิตการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในท้องถิ่น

อีกทั้งทางกลุ่มได้มีสถานที่จำหน่ายสินค้าหลักอยู่ที่ ตลาดน้ำท่าคา โดยผู้วิจัยสามารถจำแนกออกเป็นองค์ประกอบเชิงสัญลักษณ์ (sign) ทั้งในทางนามธรรมและรูปธรรม ได้แก่ (1) มะพร้าว (2) ลำคลองที่เชื่อมโยงกัน และ (3) เรือจืด ที่ใช้เป็นยานพาหนะในการเดินทางของชาวบ้านท่าคา จากการศึกษาขององค์ประกอบเชิงสัญลักษณ์ของทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอัน ได้แก่ ภูมิประเทศ สถานที่ที่อยู่ ประเพณี และวิถีชีวิตจึงสามารถสรุปสัญลักษณ์หรือสิ่งที่แสดงความหมายเพื่อการจดจำหรือกำหนดให้รู้ ได้แก่ (1) รูปกลอง (2) ต้นมะพร้าว (3) แม่น้ำลำคลอง และ (4) เรือจืด เพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาจากทุนวัฒนธรรมความเป็นอยู่ตามวิถีชีวิตเดิม

ภาพที่ 3 ภาพตราสัญลักษณ์จ.สมุทรสงคราม และภาพตลาดน้ำท่าคา

ที่มา: สมุทรสงคราม (2561)

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม

ตารางที่ 3 การสรุปวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ผลิต

แนวทาง	รายละเอียด	แนวคิดการสร้างสรรค Osborn's
ด้านทุนวัฒนธรรม	เน้นนำวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดรูปแบบใหม่	การเปลี่ยนวิธีใช้ (เปลี่ยนวิธีใช้แบบใหม่)

ที่มา: ผู้วิจัย และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก (ผู้ผลิต), 2561

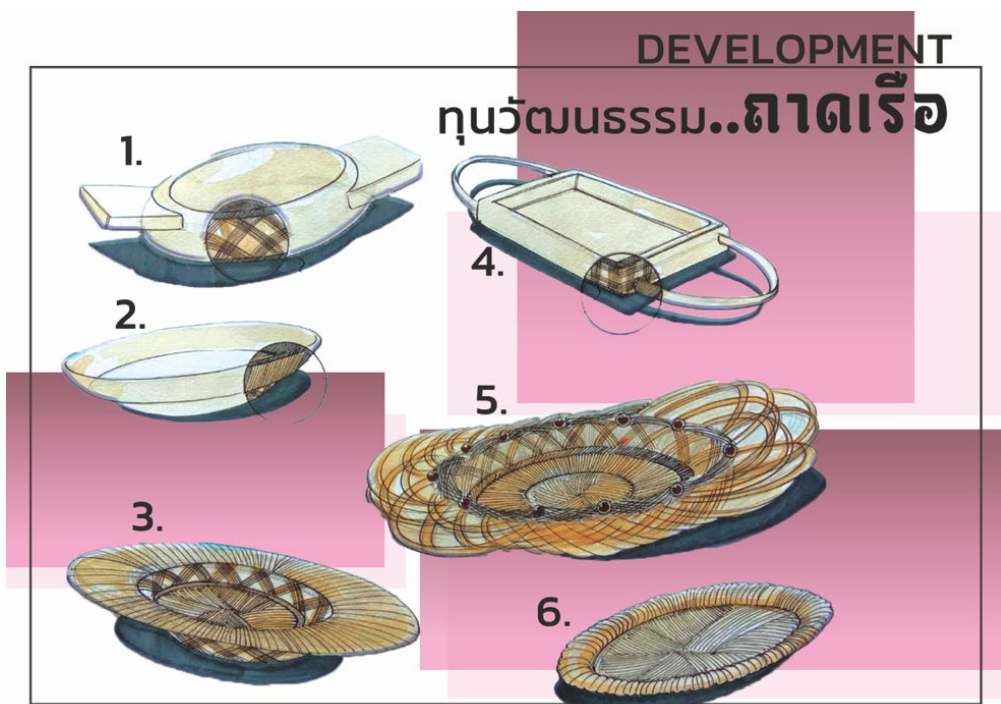

ภาพที่ 4 ภาพสรุปแนวคิดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากก้านมะพร้าวด้านทุนทางวัฒนธรรม

ภาพวาดโดย: พรพิมล บาลี (2562)

จากการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จำนวน 3 ท่าน ใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประสบการณ์ในการทำงานเฉพาะทาง สามารถสรุปกลุ่มผลิตภัณฑ์ไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาข้อมูลเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่ครั้งที่ 1 เพื่อศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพและลักษณะกรรมวิธีผลิตหัตถกรรมก้านมะพร้าวเดิมจากชุมชน อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์กลุ่มที่ 2 (ถาดใส่ของ) อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

โดยมีแนวความคิดมาจากเรืออู๊ด เป็นเรือต่อล่ายเรือตะเาะ มีรูปร่างเพรียวยาว เป็นเรือชาวบ้านท่าคานิยมใช้สัญจรเดินทางค้าขายและเดินทางเข้าสวนมะพร้าวเพื่อเก็บผลผลิตทางการเกษตร

ภาพที่ 5 ภาพสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากก้านมะพร้าวด้านทุนทางวัฒนธรรม

ภาพวาดโดย: พรพิมล บาลี (2562)

ภาพที่ 6 ภาพพัฒนารูปแบบต้นแบบร่วมกับผู้ผลิต

ภาพถ่ายโดย: พรพิมล บาลี และคณะ (2562)

ภาพที่ 7 ภาพสรุปการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากก้านมะพร้าวด้านทุนทางวัฒนธรรม

ภาพถ่ายโดย: พรพิมล บาลี (2562)

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อสอบถามความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิตและกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม พบว่า จากการเก็บผลสรุป 2 เครื่องมือได้แก่

1. แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิต จำนวน 3 คน (จากตัวแทนหลักที่เป็นผู้พัฒนาผลิตภัณฑ์และตัวแทนสอนการผลิตให้แก่กลุ่มลูกสมาชิก) โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน (100%) อยู่ในอายุช่วง อายุช่วง 46 – 55 ปี จำนวน 2 คน (66.67%) และช่วง 66 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน (33.33%) มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 1 คน (33.33%) รายได้ 10,001-15,000 บาท/เดือน จำนวน 2 คน (66.67%) จากการสอบถามความพึงพอใจกลุ่มวิสาหกิจที่มีต่อการผลิตพบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น อยู่ในระดับ

ความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, $SD=0.4$) และความเหมาะสมในกระบวนการผลิตร่วมกับทักษะเดิม อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, $SD=0.47$)

2. แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 35 คน ด้วยวิธีการสอบถามออนไลน์ตามการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ระยะเวลา 1 วัน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน (65.71%) เพศชาย จำนวน 12 คน (34.29%) อยู่ในอายุช่วง 16 – 25 ปี จำนวน 2 คน (5.71%) อายุช่วง 26 – 35 ปี จำนวน 12 คน (34.29%) อายุช่วง 36 – 45 ปี จำนวน 14 คน (40.00%) อายุช่วง 46 – 55 ปี จำนวน 7 คน (20.00%) มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 2 คน (5.71%) รายได้ 10,001-15,000 บาท/เดือน จำนวน 3 คน (8.57%) รายได้ 15,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 13 คน (37.14%) รายได้ 20,001 บาท/เดือนขึ้นไป จำนวน 17 คน (48.57%) อาศัยอยู่ จ.เชียงใหม่ จำนวน 14 คน (40%) จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 14 คน (11.43%) จ.ขอนแก่น จำนวน 3 คน (8.57%) จ.กรุงเทพฯ จำนวน 11 คน (31.43%) จ.เชียงราย จำนวน 1 คน (2.86%) จ.ฉะเชิงเทรา จำนวน 1 คน (2.86%) และจ.พิจิตร จำนวน 1 คน (2.86%) ผลจากการเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจด้วยวิธีออนไลน์ (ระยะเวลา 1 วัน) พบว่า ความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคที่ส่งผลต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ลดกรรมก้านมะพร้าวตามทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น และทักษะฝีมือในตัวผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.91$, $SD=0.28$)

กิตติกรรมประกาศ

ในการเขียนบทความทางวารสารครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ลดกรรมก้านมะพร้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยด้วยงบประมาณรายได้ปี 2561 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ได้รับการสนับสนุน ความช่วยเหลือจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรสวนนอก ต.บางยี่รงค์ อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม โดยมีนางสาววิภาวดีรัตน์ รตนพิทักษ์เป็นประธานกลุ่ม (ผู้ให้ข้อมูลและสนับสนุนหลักในการทำวิจัย) ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

การอ้างอิง

ตลาดน้ำท่าคา @ สมุทรสงคราม. (2561). สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/pages/ตลาดน้ำท่าคา>

ธีระชัย สุขสด. (2544). การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

นวลลออ ทินานนท์. (2543). ศิลปะพื้นบ้านไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรัญ วานิชกร. (2559). การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.